

Bestuursdienst

Afdeling ROEZ/ PRO
Steller Jelle Dijkstra
Onderwerp Reactie vragen tramcommissie nav second opinion
RegioTram

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 06 2244 6152

Bijlage(n) div.

Ons kenmerk RO12.3052329

Datum 17 APR 2012

Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In opdracht van uw tramcommissie is een second opinion uitgevoerd op de DBFMO overeenkomst door Van Doorne uit Amsterdam. In de brief van 5 april jl. stelt u aan ons college een aantal vragen naar aanleiding van deze second opinion. Daarnaast wordt om een reactie gevraagd op de lijst met risico's.

Bij deze brief zijn twee bijlagen opgenomen waarin de door de tramcommissie gevraagde reactie op de lijst met risico's is gegeven. Bijlage twee is op verzoek van uw tramcommissie vertrouwelijk.

Hieronder de reactie op de door u gestelde vragen.

Vraag 1

Regelen van het regresrecht: wanneer het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet, zijn provincie en gemeente hoofdelijk aansprakelijk voor de betalingen. Met het regresrecht wordt geregeld dat indien de gemeente aansprakelijk wordt gesteld, de gemeente het betaalde bedrag terug kan claimen bij het Openbaar Lichaam;

Antwoord:

Dit zal worden opgenomen in de tussen het Openbaar Lichaam en de Gemeente en Provincie te sluiten Gemeenschappelijke Regeling.

Vraag 2

Aandacht voor de goede samenloop van de vormvrije en privaatrechtelijke DBFMO-overeenkomst enerzijds en de meer gebonden, publiekrechtelijke vervoersconcessie;

Antwoord

Dit heeft de aandacht van project RegioTram en zal in goed overleg met de Provincie als concessieverlener worden geregeld. Uitgangspunt is dat alle rechten en verplichtingen van de partijen worden vastgelegd in de DBFMO-overeenkomst en dat

de vervoersconcessie verwijst naar die overeenkomst respectievelijk, als een dergelijke verwijzing op publiekrechtelijke gronden niet mogelijk is, de relevante bepaling letterlijk herhaalt. De vervoersconcessie zal dus geen elementen bevatten die niet ook in de DBFMO-overeenkomst te vinden zijn.

Vraag 3

Teams aan opdrachtgeverzijde en opdrachtnemerzijde zoveel mogelijk ook bij de uitvoering betrekken;

Antwoord

Het is bij de realisatie en exploitatie van belang dat er 'geheugen' binnen de organisatie aanwezig is. Het geheugen bestaat uiteraard uit de aanbestedingsdocumenten (DBFMO-overeenkomst inclusief bijlages als de Outputspecificatie). Daarnaast is het van belang dat er geheugen is van de eerdere fase in de uitvoeringsorganisatie. Immers tijdens de voorbereiding en aanbesteding zijn afwegingen gemaakt, besluiten genomen, overleggen gevoerd en processen doorlopen die niet allemaal expliciet zijn opgenomen in de contractstukken. Ook bij de besluitvorming tav toekomstige wijzigingsvoorstellen is het goed om een 'geheugen' tav de aanbestedingsfase binnen de organisatie te hebben. Bij het opzetten van de uitvoeringsorganisatie voor de volgende fase van het project, de realisatie, zal hieraan invulling gegeven worden.

Vraag 4

Aandacht voor de complexiteit van het betalingsmechanisme, door middel van scenario's testen of het mechanisme goed werkt;

Antwoord

Project RegioTram zal diverse scenario's doorrekenen en daarbij bezien of het mogelijk is het mechanisme beter inzichtelijk en hanteerbaar te maken (met behoud van de systematiek en de daarin opgenomen financiële prikkels). Gelet op (a) het met de hoeveelheid kilometers en uren samenhangende variabele deel van de vergoeding en (b) het aantal parameters waarop het projectbureau op kwaliteit wil sturen, zal het betalingsmechanisme onvermijdelijk een zekere complexiteit moeten blijven houden. Overigens begrijpen de beide consortia het systeem wel goed.

Vraag 5

Advies om de ontwikkelingen ten aanzien van de nieuwe standaardovereenkomst door Rijkswaterstaat te blijven volgen en eventuele wijzigingen indien mogelijk in het DBFMO-contract te verwerken;

Antwoord

Het nieuwe standaardcontract zal op 12 mei 2012 worden gepubliceerd. Voor zover daarin nog verbeteringen voorkomen die ook dit contract ten goede zullen komen zullen die – voor zover in dat stadium aanbestedingstechnisch nog mogelijk – worden meegenomen. Overigens zijn een aantal van de verwachte wijzigingen aan het projectbureau bekend en, voorzover van toepassing, al in de DBFMO-overeenkomst opgenomen.

Vraag 6

Aandacht voor het moment van het stellen van de overdrachtsgarantie, voorafgaand aan inspecties;

Antwoord

Uit de gegevens die project RegioTram tot nu toe tijdens de dialooggesprekken heeft gekregen, en heeft geverifieerd, blijkt dat het eerder en onvoorwaardelijk moeten stellen van een overdrachtsgarantie tot aanzienlijke meerkosten kan leiden. Het in de concept-overeenkomst neergelegde systeem biedt voldoende waarborgen, bijvoorbeeld doordat het rollend materieel en de traminfrastructuur op elk moment gedurende de exploitatie tenminste moet voldoen aan de eisen die gesteld worden op de einddatum zodat de opdrachtgever door middel van het betalingsmechanisme al veel eerder dan het plaatsvinden van de overdrachtsinspecties sturend kan optreden.

Vraag 7

Gewezen wordt nogmaals op het belang van de volledigheid van de outputspecificatie, met het oog op het bereiken van de projectdoelstellingen; ook het belang van een second opinion op de outputspecificatie wordt benadrukt. De tramcommissie constateert dat deze second opinion inmiddels is uitgevoerd door de Grontmij;

Antwoord

Er is inderdaad een second opinion uitgevoerd door Grontmij, welke inmiddels is afgerond. De Grontmij oordeelt positief over de outputspecificaties, gezien de fase van de aanbesteding. De door Grontmij geconstateerde opmerkingen zijn vervolgens verwerkt in de outputspecificaties. De aangescherpte outputspecificaties geven ons voldoende zekerheid dat de door ons beoogde doelstellingen worden bereikt.

Vraag 8

In het conceptcontract is in artikel 8.5 (c) opgenomen dat de opdrachtnemer gemotiveerd kan aangeven waarom hij in geval van schade dit niet tijdig kan herstellen. Het opnemen van het artikel kan leiden tot een vrijbrief voor discussie.

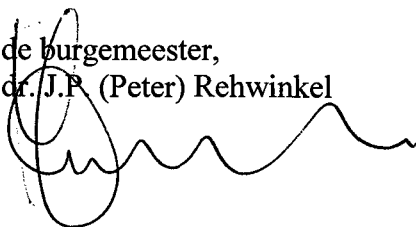
Antwoord

Zoals door de heer Moolhuizen al is aangegeven is deze bepaling ook opgenomen in de rijksbrede standaard. In het conceptcontract is deze nog iets aangescherpt doordat de opdrachtnemer moet aantonen dat hij daadwerkelijk zijn beste inspanningen heeft gepleegd om tot herstel binnen de gegeven termijn te komen. Wij kunnen ons niet vinden in de opmerking dat deze bepaling een "vrijbrief voor discussie" zou zijn. Ook zonder deze bepaling zou, in de gevallen waarin herstel binnen de gegeven tijd gewoon niet mogelijk is, de redelijkheid meebrengen dat de opdrachtgever terughoudend en moet zijn in het te snel opleggen van boetes. En als hij die terughoudendheid niet in acht neemt, zal dat even goed tot een discussie leiden.

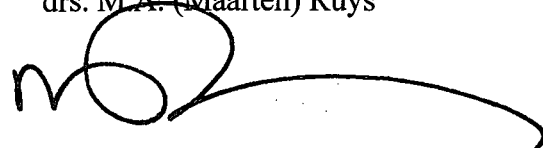
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlage 1

COMMENTAAR OP RISICOMATRIX VAN DOORNE (ALLEEN DE RISICO'S MET OPMERKINGEN WAAR BOVENDIEN NIET SPRAKE ZOU ZIJN VAN "MARKTCONFORMITEIT")

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
1.2	Verlenen van toegang	Risico's met betrekking tot het verlenen van toegang tot het Opstel terrein aan Opdrachtnemer.	Opdrachtgever	Artikel 4.2 (c) geeft aan dat, in overeenstemming met het Faseringsplan, de Opdrachtgever toegang moet verlenen aan Opdrachtnemer voor het verrichten van de Werkzaamheden tot het Opstel terrein vanaf de afgifte van het Startcertificaat voor het Deelgebied waarin het Opstel terrein is gelegen tot aan de Einddatum.	In geval onvoldoende toegang wordt verleend tot een Deelgebied in de periode waarin volgens het Faseringsplan de Opdrachtnemer in dat Deelgebied Werkzaamheden zal verrichten, is sprake van een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (y)).	<u>Projectbureau:</u> Dat dit een Geval van Vergoeding is is evident, omdat de Opdrachtnemer dit risico zelf niet kan beheersen. Er zal dus tussen Gemeente en Projectbureau en Opdrachtnemer voldoende communicatie moeten plaatsvinden (dat gebeurt ook nu al in de aanbesteding door het uitvragen van een faseringsplan) om de Gemeente in staat te stellen tijdig de benodigde gronden ter beschikking te stellen en verkeersbesluiten te nemen.
1.4		Risico van het stilleggen van de werkzaamheden wegens de aanwezigheid van een beschermde dier of plantsoort.	Opdrachtgever	Bij het op grond van Regeling stilleggen van de Werkzaamheden in verband met vooraf niet kenbare aanwezigheid op of bij een Deelgebied van een	Onduidelijk wanneer sprake is van 'vooraf'. Bovendien aan wie zou het vooraf kenbaar moeten zijn? Van belang dit duidelijk te formuleren,	<u>Projectbureau:</u> Met "vooraf" is bedoeld: niet uit de Verstrekte Gegevens of uit eigen waarneming Opdrachtnemer: herformulering wordt overwogen.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
				beschermde dier- of plantsoort, is sprake van een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (h)).	aangezien dit risico voor rekening van Opdrachtgever komt. Overigens marktconform.	
1.5		Risico van niet binnen een redelijke termijn meewerken door de beheerder en/of eigenaar van een kabel of leiding aan de totstandkoming van een Projectovereenkomst.	Opdrachtgever	Het, ondanks de beste inspanningen van de Opdrachtnemer, niet binnen een redelijke termijn meewerken door de beheerder en/of eigenaar van een kabel of leiding aan de totstandkoming van een Projectovereenkomst die voorziet in een tijdige verwijdering of verlegging van die kabel of leiding die voor de uitvoering van de Werkzaamheden noodzakelijk is (voorzover niet het gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer), wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (j)).	Projectovereenkomst is niet gedefinieerd. Wordt hier Projectovereenstemming bedoeld?	<u>Projectbureau:</u> Ja. Dit zal worden gecorrigeerd.
		Risico op vertraging door niet nakoming	Opdrachtgever	Vertraging die ontstaat doordat de Opdrachtnemer	Niet geheel duidelijk: de vertraging ontstaat niet	<u>Projectbureau:</u> Dat zal gebeuren

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
		door kabelbeheerder van Projectovereenstemming.		in overeenstemming met paragraaf (j) van artikel 5.2 (Verlegging, verwijdering en bescherming) de nakoming door een kabel- of leidingbeheerder afdwingt van diens verplichtingen op grond van een Projectovereenstemming; (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (l)).	door het afdwingen van de nakoming, maar door de niet-nakoming van de Projectovereenstemming door de kabelbeheerder: suggestie: tekst aanpassen.	
2.2	Vergunningen	Risico dat een Vergunning niet wordt verleend of onherroepelijk wordt.	Opdrachtgever	Indien het niet tijdig verkrijgen of onherroepelijk worden van de Vergunning niet het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer bij het aanvragen van die Vergunning en als de aanvraag voor die Vergunning tot stand is gekomen in overleg met de Opdrachtgever, is sprake van een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (p)).		<u>Van Doorne:</u> Risico wordt beperkt doordat de aanvraag van de Vergunning in overleg met de Opdrachtgever moet hebben plaatsgevonden. <u>Projectbureau:</u> Eens, dat wordt ook voorzien in het vergunningenplan dat onderdeel is van een van de dialoogproducten.
		Risico dat een vergunningverlenende instantie vooraf niet	Opdrachtgever	Dit is een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 arti-	Dit risico is niet opgenomen in het model DBF-MO-overeenkomst Rijks-	<u>Projectbureau:</u> Het gaat hier om bijvoorbeeld voorwaarden die niet zijn gebaseerd

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
		kenbare of redelijkerwijs niet te verwachten voorwaarden aan het verlenen van een Vergunning stelt.		kel 1.2 (r)).	waterstaat. Naar onze mening kan deze regeling voor veel discussie zorgen, aangezien onzeker is wanneer een dergelijk geval zich zal voordoen. Waar moet de Opdrachtnemer redelijkerwijs rekening mee houden? Bovendien, wanneer is vooraf? En voor wie niet te verwachten?	op bestemmingsplan, bouwbesluit, verordeningen. Het woord "redelijkerwijs" betekent ook: hetgeen de Opdrachtnemer (of een andere professionele opdrachtnemer), gelet op de aard, ligging en omvang van het project, de overige relevante omstandigheden en andere vergelijkbare projecten redelijkerwijs kan verwachten aan te treffen bij dergelijke voorwaarden. Het woord "vooraf" zal verder verduidelijkt worden.
3.1	Outputspecificatie en Managementplan	Risico dat de Outputspecificatie van de Opdrachtgever niet voldoet aan de eisen/wensen van de Opdrachtgever	Opdrachtgever	In het geval de Opdrachtnemer voldoet aan de Outputspecificatie, maar de Opdrachtgever aanvullende eisen/wensen heeft, is dit voor risico van de Opdrachtgever (artikel 2.1 (a)(v)).	Opdrachtgever moet zich terdege bewust zijn van dit risico en goed bezien of alle eisen/wensen zijn opgenomen in de Outputspecificatie, om te voorkomen dat later extra betalingen moeten worden gedaan in verband met aanvullingen/wijzigingen.	<u>Projectbureau</u> : Dit is onderdeel van de 2nd opinion van Grontmij.
3.2	Wijzigingen	Opdrachtgever mag een wijziging opdra-	Opdrachtgever	Een Wijziging Opdrachtgever is een Geval van Ver-	Wijzigingen in de genoemde onderdelen van	<u>Projectbureau</u> : Dat is juist en het is goed dat de Ge-

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
		gen in: - Betalingsmecha- nisme; - Managementplan; - Outputspecificatie; - Definities van: - Geplande Inge- bruikstellingsdatum - Einddatum		goeding (Bijlage 1 (Defini- ties) Deel 1 en Deel 2, arti- kel 1.1 (b), en artikel 13.1 (d) DBFMO-overeenkomst).	de overeenkomst hebben potentieel een groot ef- fect.	meente en de Provincie zich daarvan voldoende bewust zijn.
4.2	Certificaten	Risico dat de vereis- te certificaten niet tijdig worden afge- geven.	Opdrachtgever/ Opdrachtnemer	Indien het Ingebruikstel- lingscertificaat niet is afge- geven op de Geplande In- gebruikstellingsdatum, kan de Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen. Dit is de enige vergoeding waarop de Opdrachtgever aanspraak kan maken (arti- kel 4.9).	Opdrachtgever loopt mo- gelijk meer schade dan ze kan compenseren door de Prestatiekorting (=boete).	<u>Projectbureau:</u> Het is markt- conform bij DBFMO- projecten (trouwens ook bij gewone bouwprojecten) om eventueel (niet eens ver- plicht) een korting bij te late oplevering op te leggen, en verder geen aanvullende schadevergoeding te vragen Hier is gekozen voor een behoorlijke korting die in ieder geval de directe scha- de aan de kant van de Op- drachtgever (en de achter- liggende publieke lichamen) dekt; bedacht moet worden dat het uitblijven van piek- betalingen en de beschik- baarheidsvergoeding als gevolg van de te late ople-

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
						vering ook al een enorme prikkel tot tijdige oplevering oplevert gelet op de hoge financieringslasten.
4.3	Gebreken	Risico dat gebreken worden geconstateerd aan de Infrastructuur Gemeente na de Opleveringsdatum.	Opdrachtgever / Gemeente	Gebreken aan de Infrastructuur Gemeente die na de Voltooiingsdatum aan de dag treden, komen voor risico van Opdrachtgever, tenzij zich een situatie als hieronder vermeld voordoet.	De Gemeente loopt hier het risico dat verborgen gebreken niet door de Opdrachtgever worden opgemerkt, maar dat wel had moeten gebeuren en de Gemeente daarvan het nadeel ondervindt.	<p><u>Van Doorne:</u> Opdrachtgever aanspreken indien er sprake is van verborgen gebreken indien de aannemer zich met succes verweert tegen een aanspraak omdat de Opdrachtgever het gebrek redelijkerwijs had moeten ontdekken.</p> <p><u>Projectbureau:</u> Dat is juist. De Gemeente en Opdrachtgever zullen nadere afspraken maken over de oplevering die onder meer zullen inhouden dat de Opdrachtgever niet zonder overleg met (en inspecties door) de Gemeente akkoord mag gaan met een oplevering.</p> <p>Verder zal het systeem van opleveren zoveel mogelijk uitsluiten dat dit risico zal optreden.</p>

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
4.5	Vertragingen en vergoedingen als gevolg van een Geval van Overmacht	Risico van vertraging en verplichting tot vergoeding als gevolg van een Geval van Overmacht.	Opdrachtgever	In geval van een Geval van Overmacht worden, voor de duur daarvan, de verplichtingen, die ten gevolge van dat Geval van Overmacht niet of slechts met Financieel Nadeel kunnen worden nagekomen, opgeschort (artikel 9.5 (a)).	Onduidelijk: ook mogelijkheid tot opschorting verplichtingen Opdrachtgever. Overigens marktconform	<u>Van Doorne</u> : Advies: verduidelijken in relatie tot artikel 9.1 en 9.6. <u>Projectbureau</u> : Van Doorne heeft het hier over Gevallen van Overmacht die aan de kant van de Opdrachtgever vallen. Dit zal worden verduidelijkt.
5.2	Certificaten		Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Indien het Ingebruikstellingscertificaat niet is afgegeven op de Geplande Ingebruiksteldatum, kan de Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen. Dit is de enige vergoeding waarop de Opdrachtgever aanspraak kan maken (artikel 4.9).	Opdrachtgever loopt het risico dat de opgelegde Prestatiekorting onvoldoende is om de daadwerkelijk schade te dekken.	<u>Van Doorne</u> : Dit is overigens marktconform. Risico beperken door de (Prestatie)kortingen te baseren op de verwachte schade. <u>Projectbureau</u> : zie 4.9
5.4	Herstelplicht	Risico dat schade ontstaat aan de Traminfrastructuur en het Rollend Materieel.	Opdrachtnemer	Risico dat schade ontstaat aan de Traminfrastructuur en het Rollend Materieel. Als het gaat om een aanzienlijke schade en het herstel niet spoedeisend is, moet de Opdrachtnemer een herstelplan indienen bij	Wat is aanzienlijke schade en wie bepaalt dat herstel niet spoedeisend is?	<u>Projectbureau</u> : Dat bepaalt de Opdrachtgever, indien de Opdrachtnemer het daarmee niet eens is staat de gang naar de DRB open.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
			Opdrachtnemer	<p>de Opdrachtgever met het verzoek of de Opdrachtgever met de hersteltermijn genoemd in het herstelplan kan instemmen (artikel 8.5 (b)).</p> <p>Als de Opdrachtnemer meent dat herstel van schade niet binnen de Toegestane Hersteltijd mogelijk is, moet hij gemotiveerd aangeven waarom herstel binnen de Toegestane Hersteltijd onmogelijk is. Opdrachtgever en Opdrachtnemer moeten vervolgens zo spoedig mogelijk voor dit specifieke geval een afwijkende Toegestane Hersteltijd overeenkomen (artikel 8.5 (c)).</p>	<p>Dit kan tot frequente discussie leiden over de mogelijkheid een gebrek binnen de Toegestane Hersteltijd te herstellen en grijpt potentieel in in het wezen van het Betaalingsmechanisme.</p>	<p><u>Projectbureau:</u> Zie antwoord op vraag 8.</p>
7.1	Werkzaamheden andere overheid	Risico van het niet tijdig uitvoeren van werkzaamheden die van invloed zijn op de Projectplanning door een andere overheid.	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, door een andere overheid dan de Opdrachtgever niet tijdig uitvoeren van werkzaamheden die van invloed zijn op	<p>Welke werkzaamheden zijn dit?</p> <p>Van belang dat duidelijke afspraken met andere overheden (gemeente / provincie) worden gemaakt.</p>	<p><u>Projectbureau:</u></p> <p>Provincie (Oostelijke en Noordelijke Ringweg)</p> <p>RUG</p> <p>UWV</p>

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
				de Projectplanning, voorzover die werkzaamheden alleen door die andere overheid kunnen of mogen worden uitgevoerd, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (t)).		Uiteraard worden op dit moment met deze overheden (en andere derden) de nodige afspraken gemaakt.
7.4	Medewerking openbaar vervoerders	Risico dat andere openbaar vervoerders niet meewerken aan samenwerkings-, overleg- of afstemmingsverplichtingen.	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, niet meewerken door andere openbaar vervoerders aan de samenwerkings-, overleg- of afstemmingsverplichtingen van de Opdrachtnemer met die openbaar vervoerders die volgen uit de Outputspecificatie, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (w)).	'Aantoonbaar' hier handhaven? Vergelijk met (j).	<u>Projectbureau</u> : Het begrip "aantoonbaar" staat centraal bij een aantal gevallen waarin het risico van de Opdrachtnemer naar de Opdrachtgever verschuift. Wij menen dat in die gevallen het bewijsrisico in ieder geval bij de Opdrachtnemer moet liggen.
		Risico dat desbetreffende openbaar vervoerders niet meewerken aan de tot-	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, niet meewer-	'Aantoonbaar' hier handhaven? Vergelijk met (j).	<u>Projectbureau</u> : Zie hierboven

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
		standkoming van het communicatiesysteem.		ken door de desbetreffende openbaar vervoerders aan de totstandkoming van het communicatiesysteem als bedoeld in Eis 0288 van de Outputspecificatie, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (met dien verstande dat hier wordt verondersteld dat er geen Financieel Nadeel is) (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (x)).		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
8.2	Eigendomsoverdracht	Risico dat eigendomsoverdracht van Traminfrastructuur en Rollend Materieel niet, niet tijdig of onjuist wordt overgedragen.	Opdrachtgever	Indien Opdrachtnemer de eigendom van de Traminfrastructuur en het Rollend Materieel niet of niet tijdig kan overdragen dan wel op onjuiste wijze overdraagt, is sprake van een Tekortkoming Opdrachtnemer (artikel 18.7).	Dit doet zich bijvoorbeeld voor indien zaken geleverd zijn onder eigendomsvoorbehoud. Faillissement leverancier kan probleem voor gemeente veroorzaken.	<u>Van Doorne:</u> Uitgebreidere beschrijving procedure overdracht eigendom. Eis voor afgifte Ingebruikstellingscertificaat. <u>Projectbureau:</u> De eigendom van de infrastructuur ligt – door natrekking – per definitie bij de Gemeente. Daar vindt dus geen eigendomsoverdracht plaats. Voordat de Opdrachtnemer het Ingebruikstellingstellingscertificaat kan krijgen moet hij, naar genoegen van de Opdrachtgever, aantonen dat de eigendom van alle zaken (waaronder ook het rollend materieel, reserve-onderdelen etc.) zonder voorbehoud op de Opdrachtgever is overgegaan.
11.5	Overdrachtsgarantie of Overdrachtsdeposito-rekening	Risico in verband met het stellen van de Overdrachtsgarantie of Overdrachtsdeposito-rekening	Opdrachtgever	Als uit een inspectie blijkt dat de Opdrachtnemer maatregelen moet nemen zodat de Traminfrastructuur en/of het Rollend Materieel op de Einddatum zal voldoen aan de voorwaarden	Deze bepaling wijkt af van het Rijksmodel. In het model is de Opdrachtnemer verplicht een Overdrachtsgarantie te stellen niet later dan [*] maanden vóór de Eind-	<u>Projectbureau:</u> Uit de gegevens die het Projectbureau tot nu toe tijdens de dialooggesprekken heeft gekregen, en heeft geverifieerd, blijkt dat het eerder en onvoorwaardelijk moeten

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
				<p>voor afgifte van het Overdrachtscertificaat, moet de Opdrachtnemer, tot zekerheid van de nakoming van zijn verplichtingen op grond van deze Overeenkomst en binnen 45 Werkdagen na verzending van het overzicht als bedoeld in paragraaf (e) van artikel 7.2 een Bankgarantie doen stellen voor een bedrag gelijk aan de kosten van die maatregelen plus 15% met een max. van EUR 20 mln. (artikel 7.3 (b)).</p> <p>Soortgelijke bepalingen met betrekking tot de Overdrachtsdepositor rekening.</p>	<p>datum.</p> <p>De huidige formulering van artikel 7.3 (b) brengt een groter risico voor de Opdrachtgever dan in het model, omdat Opdrachtnemer pas een verplichting heeft tot het stellen van de garantie als uit een inspectie blijkt dat maatregelen nodig zijn.</p>	<p>stellen van een overdrachtsgarantie tot aanzienlijke meerkosten kan leiden. Het in de concept-overeenkomst neergelegde systeem biedt voldoende waarborgen, bijvoorbeeld doordat het rollend materieel en de traminfrastructuur op elk moment gedurende de exploitatie tenminste moeten voldoen aan de eisen die gesteld worden op de einddatum zodat de Opdrachtgever door middel van het betalingsmechanisme al veel eerder dan het plaatsvinden van de overdrachtsinspecties sturend kan optreden.</p>
13.2	Verplichtingen tot betaling van een geldsom Gemeente	Risico dat onduidelijkheid ontstaat of de Gemeente hoofdelijk aansprakelijk is voor een bepaalde verplichting.	Gemeente	In artikel 2.3 (a) staat dat de Gemeente en de Provincie ten opzichte van de Opdrachtnemer hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de nakoming van de verplichtingen van de Opdrachtgever tot betaling van een geldsom op grond van deze Overeenkomst.	Hieruit lijkt te volgen dat deze hoofdelijke aansprakelijkheid niet enkel ziet op de betaling van vergoedingen (Bijlage 2), maar ook op betaling van een vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden (Bijlage 3) en een vergoeding bij voortijdige	<p><u>Projectbureau:</u> Het is juist dat ook de beëindigingsvergoedingen onder de hoofdelijke aansprakelijkheid vallen.</p> <p>Op grond van de wet zijn de Gemeente en de Provincie nooit tot meer gehouden dan waartoe de Opdracht-</p>

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
					beëindiging (Bijlage 4). Indien dat het geval is, is eveneens onduidelijk welke verweermiddelen de Gemeente heeft indien zij wordt aangesproken tot betaling van schadevergoeding. In artikel 2.3 (b) staat namelijk dat de Gemeente moet betalen binnen 2 Werkdagen nadat de Gemeente een kopie van de ingebrekestelling van (bedoeld is aan) de Opdrachtgever heeft ontvangen. Indien discussie bestaat over de gehoudenheid tot betaling; hoe werkt dit dan?	gever is gehouden en hebben zij dus altijd de verweermiddelen die de Opdrachtgever ook heeft. Let wel: het gaat hier niet om een afroepgarantie (in de zin van "pay first, talk later"). De Gemeente en de Provincie zullen dus nooit tot betaling overgaan voordat zij zijn overtuigd dat de Opdrachtgever het gevorderde bedrag ook echt schuldig is.
13.5	Aansprakelijkheid ten opzichte van derden.	Risico van aansprakelijkheid ten opzichte van derden.	Opdrachtgever	Opdrachtgever moet Opdrachtnemer vrijwaren voor aanspraken van derden ter zake van schade geleden als gevolg van het niet of verminderd beschikbaar zijn van de Traminfrastructuur, de Infrastructuur Gemeente dan wel het niet uitvoeren van Vervoers-	Opdrachtgever kan in overeenstemming met Bijlage 2 kortingen opleggen aan Opdrachtnemer. De claims van derden zullen hieruit voldaan moeten worden, maar kunnen hoger uitvallen.	<u>Projectbureau</u> : Deze bepaling is inmiddels uit de DBF-MO-overeenkomst verwijderd.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerking	Beperkende maatregelen Van Doorne / Commentaar Projectbureau
				dienst (artikel 12.2 (b)).		
15.1	Onderopdrachtnemers	Risico dat Onderopdrachtnemers niet langer actief betrokken zijn bij de Werkzaamheden	Opdrachtgever	Dit is slechts anders indien sprake is van zwaarwegende omstandigheden (artikel 16.1).	<p>Discussie zou kunnen ontstaan over de vraag of sprake is van zwaarwegende omstandigheden.</p> <p>Mogelijk is het zinvol enige duidelijkheid over de invulling van dit begrip in de DBFMO-overeenkomst op te nemen.</p>	<u>Projectbureau:</u> Dit is conform de standaard. Het lijkt onmogelijk om nu reeds een zinnvolle verdere invulling te geven. Overigens zal, bij een verschil van inzicht over de betekenis van "zwaarwegende omstandigheden", de DRB te zijner tijd het laatste woord hebben.